

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

27 päivänä helmikuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Euroopan yhteisön ja Marokon kuningaskunnan välinen kalastuskumppanuussopimus – Pöytäkirja kyseisessä sopimuksessa määrättyjen kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta – Sopimuksen ja pöytäkirjan tekemistä koskevat toimet – Pöytäkirjassa vahvistettujen kalastusmahdollisuuksien jakamisesta jäsenvaltioiden kesken annetut asetukset – Tuomioistuimen toimivalta – Tulkinta – Pätevyys SEU 3 artiklan 5 kohdan ja kansainvälisen oikeuden kannalta tarkasteltuna – Mainitun sopimuksen ja mainitun pöytäkirjan soveltaminen Länsi-Saharan alueeseen ja sen lähivesiin

Asiassa C-266/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Englannin ja Walesin alioikeus, Queen's Bench -osasto (hallintojaosto), Yhdistynyt kuningaskunta) on esittänyt 27.4.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 13.5.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

The Queen,

Western Sahara Campaign UK:n hakemuksesta,

vastaan

Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs ja

Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs,

Confédération marocaine de l'agriculture et du développement rural in (Comader) osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti A. Tizzano, jaostojen puheenjohtajat R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, J. Malenovský (esittelevä tuomari), C.G. Fernlund ja C. Vajda sekä tuomarit A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger, A. Prechal ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 6.9.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Western Sahara Campaign UK, edustajinaan K. Beal, QC, C. McCarthy, barrister, ja R. Curling, solicitor,
- Confédération marocaine de l'agriculture et du développement (Comader), edustajinaan J.-F. Bellis, R. Hicheri ja M. Struys, avocats, ja R. Penfold, solicitor,
- Espanjan hallitus, asiamiehenään M. A. Sampol Pucurull,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään F. Alabrune, D. Colas, B. Fodda, S. Horrenberger ja L. Legrand,
- Portugalin hallitus, asiamiehinään M. Figueiredo ja L. Inez Fernandes,
- Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään A. de Elera-San Miguel Hurtado ja A. Westerhof Löfflerová,
- Euroopan komissio, asiamiehinään A. Bouquet, F. Castillo de la Torre, E. Paasivirta ja B. Eggers,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.1.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan yhteisön ja Marokon kuningaskunnan välisen kalastuskumppanuussopimuksen (EUVL 2006, L 141, s. 4; jäljempänä kumppanuussopimus), sellaisena kuin se on hyväksytty ja pantu täytäntöön Euroopan yhteisön ja Marokon kuningaskunnan välisen kalastuskumppanuussopimuksen tekemisestä 22.5.2006 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 764/2006 (EUVL 2006, L 141, s. 1), Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisessä kalastuskumppanuussopimuksessa määrättyjen kalastusmahdollisuuksien ja taloudellisen korvauksen vahvistamista koskevan Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisen pöytäkirjan tekemisestä Euroopan unionin puolesta 16.12.2013 annetulla neuvoston päätöksellä 2013/785/EU (EUVL 2013, L 349, s. 1) ja Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisessä kalastuskumppanuussopimuksessa määrättyjen kalastusmahdollisuuksien ja taloudellisen korvauksen vahvistamisesta Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan kesken tehdyn pöytäkirjan mukaisten kalastusmahdollisuuksien jakamisesta 15.11.2013 annetulla neuvoston asetuksella (EU) N:o 1270/2013 (EUVL 2013, L 328, s. 40), pätevyyttä.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty kahdessa asiassa, joissa vastakkain ovat yhtäältä Western Sahara Campaign UK ja toisaalta Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (vero- ja tullihallinto, Yhdistynyt kuningaskunta) ja Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs (ympäristö-, elintarvike- ja maaseutuministeri, Yhdistynyt kuningaskunta) ja joissa on kyse siitä, miten kyseinen hallinto ja kyseinen ministeri ovat panneet täytäntöön Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisiä kansainvälisiä sopimuksia ja kyseisiin sopimuksiin liittyviä johdetun oikeuden toimia.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

Yhdistyneiden kansakuntien peruskirja

- 3 San Franciscossa 26.6.1945 allekirjoitetun Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 1 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Yhdistyneiden [k]ansakuntien päämäärät ovat:

--

2. kehittää kansakuntien välillä ystävällisiä suhteita, jotka perustuvat kansojen yhtäläisten oikeuksien ja niiden itsemääräämisoikeuden periaatteen kunnioittamiseen --

--”

- 4 Kyseisen peruskirjan XI luku, jonka otsikko on ”Itsehallintoa vailla olevia alueita koskeva julistus”, sisältää peruskirjan 73 artiklan, jossa määrätään seuraavaa:

”Yhdistyneiden [k]ansakuntien jäsenet, jotka ovat vastuussa tai ottavat vastuun sellaisten alueiden hallinnosta, joiden väestö ei vielä ole saavuttanut täydellistä itsehallintoa, tunnustavat sen periaatteen, että näiden alueiden asukkaiden edut ovat ensisijaiset, ja omaksuvat pyhänä luottamustehtävänsä velvollisuuden edistää kaikin mahdollisin tavoin tämän peruskirjan luoman kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden järjestelmän puitteissa näiden alueiden asukkaiden hyvinvointia --

--”

Merioikeusyleissopimus

- 5 Montego Bayssa 10.12.1982 tehty Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimus (Yhdistyneiden kansakuntien sopimussarja, nide 1833, 1834 ja 1835, s. 3; jäljempänä merioikeusyleissopimus) tuli voimaan 16.11.1994. Sen tekeminen hyväksyttiin yhteisön puolesta 23.3.1998 tehdyllä neuvoston päätöksellä 98/392/EY (EYVL 1998, L 179, s. 1).

- 6 Merioikeusyleissopimuksen II osaan, jonka otsikko on ”Aluemeri ja lisävyöhyke”, sisältyy muun muassa kyseisen yleissopimuksen 2 artikla, jonka otsikko on ”Aluemerin, aluemerin yläpuolella olevan ilmatilan, aluemerin pohjan ja sen sisustan oikeudellinen asema” ja jonka 1 ja 3 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”1. Rantavaltion täysivaltaisuus ulottuu sen maa-alueen ja sisäisten aluevesien edustalla sekä saaristovaltion kysymyksessä ollessa sen saaristovesien edustalla olevaan merialueeseen, jota nimitetään aluemereksi.

--

3. Aluemerta koskevaa täysivaltaisuutta harjoitetaan tämän yleissopimuksen ja muiden kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaisesti.”

- 7 Merioikeusyleissopimuksen V osassa, jonka otsikko on ”Talousvyöhyke”, on muun muassa mainitun yleissopimuksen 55 ja 56 artikla.

- 8 Merioikeusyleissopimuksen 55 artiklan, jonka otsikko on ”Talousvyöhykkeen oikeudellinen erityisjärjestely”, mukaan ”talousvyöhyke on aluemerен edustalla sijaitseva alue, johon sovelletaan tämän osan mukaista oikeudellista erityisjärjestelyä, jonka mukaan rantavaltion oikeuksia ja lainkäyttövaltaa sekä muiden valtioiden oikeuksia ja vapauksia sääntelevät tämän yleissopimuksen asianomaiset määräykset”.
- 9 Saman yleissopimuksen 56 artiklan, jonka otsikko on ”Rantavaltion oikeudet, lainkäyttövalta sekä velvollisuudet talousvyöhykkeellä”, 1 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Rantavaltiolla on talousvyöhykkeellä:

- a) täysivaltaiset oikeudet merenpohjan yläpuolisten vesien ja merenpohjan ja sen sisustan elollisten ja elottomien luonnonvarojen tutkimiseen, hyödyntämiseen, säilyttämiseen ja hoitamiseen sekä muuhun toimintaan, jonka tarkoituksena on vyöhykkeen taloudellinen hyödyntäminen ja tutkiminen, – –
- b) tämän yleissopimuksen asianomaisten määräysten mukainen lainkäyttövalta:
- –
- ii) meritieteellisen tutkimuksen osalta;
- –
- c) muut tässä yleissopimuksessa määrätyt oikeudet ja velvollisuudet.”

Valtiosopimusoikeutta koskeva Wienin yleissopimus

- 10 Valtiosopimusoikeutta koskeva Wienin yleissopimus tehtiin Wienissä 23.5.1969 (Yhdistyneiden kansakuntien sopimussarja, nide 1155, s. 331; jäljempänä valtiosopimusoikeutta koskeva Wienin yleissopimus).
- 11 Kyseisen yleissopimuksen 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Tämän yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolella olevat kansainväliset sopimukset”, määrätään seuraavaa:

”Se, että tämä yleissopimus ei koske niitä kansainvälisiä sopimuksia, jotka on tehty valtioiden ja muiden kansainvälisen oikeuden subjektien välillä, tai jotka on tehty pelkästään tällaisten muiden subjektien välillä, taikka kansainvälisiä sopimuksia, jotka eivät ole kirjallisessa muodossa, ei vaikuta:

– –

- b) siihen, kuinka niihin sovelletaan sellaisia tämän yleissopimuksen sääntöjä, joiden alaisia ne kansainvälisen oikeuden nojalla tästä yleissopimuksesta riippumatta saattavat olla; – –

– –”

- 12 Mainitun yleissopimuksen 31 artiklassa, jonka otsikko on ”Yleinen tulkintasääntö”, määrätään seuraavaa:

”1. Valtiosopimusta on tulkittava vilpittömässä mielessä ja antamalla valtiosopimuksessa käytetyille sanonnoille niille kuuluvassa yhteydessä niiden tavallinen merkitys, sekä valtiosopimuksen tarkoituksen ja päämäärän valossa.

2. Valtiosopimusta tulkittaessa yhteys käsittää paitsi tekstin, johon sisältyy valtiosopimuksen johdanto ja liitteet:

- a) jokaisen sellaisen valtiosopimukseen liittyvän sopimuksen, joka on tehty kaikkien osapuolten välillä valtiosopimuksen tekemisen yhteydessä;
- b) jokaisen asiakirjan, jonka yksi tai useampi osapuoli on tehnyt valtiosopimuksen tekemisen yhteydessä ja jonka muut osapuolet ovat hyväksyneet valtiosopimusta koskevana asiakirjana.

3. Yhteyden lisäksi tulee ottaa huomioon:

- a) jokainen myöhempi osapuolten välillä tehty sopimus, joka koskee valtiosopimuksen tulkintaa tai sen määräysten soveltamista;
- b) jokainen myöhempi valtiosopimusta sovellettaessa noudatettu käytäntö, joka osoittaa osapuolten välisen yhteisymmärryksen valtiosopimuksen tulkinnasta;
- c) kaikki osapuolten välisissä suhteissa sovellettavissa olevan kansainvälisen oikeuden asiaan vaikuttavat säännöt.

4. Valtiosopimuksessa käytetylle sanonnalle on annettava erityinen merkitys, jos on osoitettavissa, että osapuolet ovat sitä tarkoittaneet.”

- 13 Saman yleissopimuksen 34 artiklan, jonka otsikko on ”Kolmansia valtioita koskeva yleinen sääntö”, mukaan ”valtiosopimus ei luo velvoituksia eikä oikeuksia kolmannelle valtiolle sen suostumuksetta”.

Unionin oikeus

Assosiaatiosopimus

- 14 Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista tehty Euro–Välimeri-sopimus allekirjoitettiin Brysselissä 26.2.1996 (EYVL 2000, L 70, s. 2; jäljempänä assosiaatiosopimus), ja se hyväksyttiin Euroopan yhteisöjen puolesta 24.1.2000 tehdyllä neuvoston ja komission päätöksellä 2000/204/EY, EHTY (EYVL 2000, L 70, s. 1). Kyseinen sopimus tuli 96 artiklansa nojalla voimaan 1.3.2000, kuten Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä julkaistusta ilmoituksesta (EYVL 2000, L 70, s. 228) ilmenee.

- 15 Kyseisen sopimuksen VIII osasto, jonka otsikko on ”Institutionaaliset määräykset, yleiset määräykset ja loppumääräykset”, sisältää muun muassa saman sopimuksen 94 artiklan, jonka mukaan ”tätä sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan yhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksia näissä perustamissopimuksissa määrätyin edellytyksin, sekä Marokon kuningaskunnan alueeseen.”

Kumppanuussopimus

- 16 Kumppanuussopimus tuli kyseisen sopimuksen 17 artiklan nojalla voimaan 28.2.2007, kuten Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistusta ilmoituksesta (EUVL 2007, L 78, s. 31) ilmenee.

- 17 Kuten kumppanuussopimuksen johdanto-osasta ja sen 1 ja 3 artiklasta ilmenee, kyseisellä sopimuksella on tarkoitus tiivistää unionin ja Marokon kuningaskunnan välisiä erityisesti assosiaatiosopimukseen perustuvia yhteistyösuhteita vahvistamalla kalastusalalla kumppanuus, jolla pyritään edistämään vastuullista kalastusta Marokon kalastusalueilla ja panemaan Marokon kalastuspolitiikka tehokkaasti

täytäntöön. Kumppanuussopimuksessa vahvistetaan tässä tarkoituksessa muun muassa sääntöjä, jotka koskevat taloudellista, rahoituksellista, teknistä ja tieteellistä yhteistyötä sopimuspuolten välillä, edellytyksiä, joilla jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivat alukset pääsevät Marokon kalastusalueille, ja kyseisillä alueilla suoritettavaa kalastusvalvontaa koskevia yksityiskohtia.

- 18 Tässä yhteydessä kumppanuussopimuksen 5 artiklasta, jonka otsikko on "[Unionin] alusten pääsy Marokon kalastusalueille", ja erityisesti sen 1 ja 4 kohdasta sekä kyseisen sopimuksen 6 artiklasta, jonka otsikko on "Kalastustoimintaa koskevat edellytykset", ja varsinkin sen 1 kohdasta seuraa, että Marokon kuningaskunta on sitoutunut siihen, että "[unionin] alukset saavat harjoittaa kalastustoimintaa sen kalastusalueilla [kyseisen] sopimuksen ja siihen kuuluvan pöytäkirjan ja liitteen mukaisesti", kunhan kyseisillä aluksilla on mainitun kolmannen valtion viranomaisten unionin viranomaisten pyynnöstä myöntämä kalastuslisenssi. Unioni on puolestaan sitoutunut "toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että sen alukset noudattavat [kyseisen] sopimuksen määräyksiä ja Marokon [kuningaskunnan] lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä harjoitettavaa kalastusta koskevaa lainsäädäntöä – – merioikeusyleissopimuksen määräyksen mukaisesti".
- 19 Kumppanuussopimuksen 11 artiklassa, jonka otsikko on "Soveltamisala", määrätään, että kyseistä sopimusta sovelletaan Marokon kuningaskunnan osalta "Marokon alueella ja Marokon lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesialueilla". Kyseisen sopimuksen 2 artiklan, jonka otsikko on "Määritelmät", a alakohdassa täsmennetään lisäksi, että "Marokon kalastusalueella" on mainitussa sopimuksessa, siihen liitettyssä pöytäkirjassa ja sen liitteessä ymmärrettävä tarkoitettavan "Marokon kuningaskunnan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvia alueita [oikeammin: vesialueita]".
- 20 Kumppanuussopimuksen 16 artiklassa määrätään, että siihen liitetty pöytäkirja on erottamaton osa kyseistä sopimusta samoin kuin mainitun pöytäkirjan liite lisäyksineen.

Vuoden 2013 pöytäkirja

- 21 Kumppanuussopimukseen oli liitetty alun perin pöytäkirja (jäljempänä alkuperäinen pöytäkirja), jonka tarkoituksena oli vahvistaa kyseisen sopimuksen 5 artiklassa määrätty kalastusmahdollisuudet nelivuotiskaudeksi.
- 22 Kyseinen alkuperäinen pöytäkirja korvattiin toisella pöytäkirjalla, jota seurasi puolestaan vuonna 2013 Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välinen pöytäkirja Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisessä kalastuskumppanuussopimuksessa määrättyjen kalastusmahdollisuuksien ja taloudellisen korvauksen vahvistamisesta (EUVL 2013, L 328, s. 2; jäljempänä vuoden 2013 pöytäkirja). Vuoden 2013 pöytäkirja hyväksyttiin päätöksellä 2013/785, ja se tuli voimaan 15.7.2014, kuten Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistusta ilmoituksesta (EUVL 2014, L 228, s. 1) ilmenee.
- 23 Vuoden 2013 pöytäkirjan 1 artiklan, jonka otsikko on "Yleiset periaatteet", mukaan "pöytäkirja liitteineen ja lisäyksineen on erottamaton osa – – kumppanuussopimusta – –, joka kuuluu – – assosiaatiosopimuksen – – piiriin". Mainitulla pöytäkirjalla lisäksi "edistetään assosiaatiosopimuksen yleisten tavoitteiden saavuttamista – –".
- 24 Vuoden 2013 pöytäkirjan 2 artiklan, jonka otsikko on "Soveltamiskausi, kesto ja kalastusmahdollisuudet", nojalla unionin jäsenvaltion aluksille voidaan, jos niillä on kumppanuussopimuksen ja kyseisen pöytäkirjan ja sen liitteen mukaisesti myönnetty lisenssi, myöntää neljäksi vuodeksi Marokon kalastusalueella kalastusmahdollisuuksia pienimuotoiseen kalastukseen, pohjakalastukseen ja pelagiseen kalastukseen mainittuun pöytäkirjaan liitettyssä taulukossa vahvistettua noudattaen. Kyseisiä kalastusmahdollisuuksia voidaan saman pöytäkirjan 5 artiklan nojalla tarkistaa yhteisestä sopimuksesta.

- 25 Vuoden 2013 pöytäkirjan liite, jonka otsikko on ”Euroopan unionin alusten Marokon kalastusalueella harjoittamaa kalastusta koskevat edellytykset”, sisältää III luvun, jonka otsikko on ”Kalastusalueet” ja jonka sanamuoto on seuraava:

”Marok[on kuningaskunta] ilmoittaa [unionille] ennen pöytäkirjan soveltamisen alkamispäivää Marokon perusviivan ja kalastusalueen sekä kaikkien kalastusalueen sisäpuolella olevien alueiden, joilla kalastus on kielletty, maantieteelliset koordinaatit – –

Kutakin luokkaa koskevat kalastusalueet Marokon kalastusalueella Atlantin valtamerellä määritellään teknisissä selvityksissä (lisäys 2).”

- 26 Kyseisen liitteen lisäyksessä 2 on kuusi teknistä selvitystä (Nro 1–Nro 6). Kukin näistä teknisistä selvityksistä koskee tiettyä kalastusluokkaa, ja siinä määritellään kalastuksen harjoittamisen edellytykset kyseisessä luokassa. Yhtenä näissä kussakin selvityksessä vahvistetuista edellytyksistä on ”sallitun alueen maantieteelliset rajat”.
- 27 Mainitun liitteen lisäyksessä 4, jonka otsikko on ”Kalastusalueiden koordinaatit”, todetaan muun muassa, että ”[Marokon kuningaskunnan maatalous-, maaseudun kehittämis- ja merikalastusministeriön] merikalastusosasto ilmoittaa komissiolle ennen [vuoden 2013 pöytäkirjan] voimaantuloa Marokon perusviivan, kalastusalueen ja niiden alueiden, joilla merenkulku ja kalastus on kiellettyä, maantieteelliset koordinaatit”.

Kumppanuussopimuksen ja vuoden 2013 pöytäkirjan täytäntöönpanotoimet

- 28 Asetuksen N:o 764/2006 tarkoituksena on muun muassa ollut – kuten sen johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee – määritellä jäsenvaltioiden kumppanuussopimuksessa vahvistettujen kalastusmahdollisuuksien jakoperusteet alkuperäisen pöytäkirjan soveltamisajaksi. Sen 2 artiklassa Yhdistyneelle kuningaskunnalle on myönnetty 2 500 tonnin suuruinen kiintiö teolliseen pelagiseen kalastukseen.
- 29 Asetuksen N:o 1270/2013 tarkoituksena on samalla tavalla ollut määritellä jäsenvaltioiden kumppanuussopimuksessa vahvistettujen kalastusmahdollisuuksien jakoperusteet vuoden 2013 pöytäkirjan soveltamisajaksi. Kyseisen asetuksen 1 artiklassa Yhdistyneelle kuningaskunnalle on myönnetty 4 525 tonnin suuruinen kiintiö teolliseen pelagiseen kalastukseen.

Pääasiat, asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa ja ennakkoratkaisukysymykset

- 30 Western Sahara Campaign UK on hyväntekeväisyysjärjestö, jonka tavoitteena on tukea Länsi-Saharan kansan itsemääräämisoikeuden tunnustamista.
- 31 Se on nostanut kaksi kannetta High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Divisionissa (Administrative Court) (Englannin ja Walesin alioikeus, Queen’s Bench -osasto (hallintojaosto), Yhdistynyt kuningaskunta). Ensimmäinen näistä oikeusriidoista koskee sitä, onko Yhdistyneen kuningaskunnan vero- ja tullihallinnolla oikeus hyväksyä Länsi-Saharan alueelta peräisin olevien tuotteiden tuonti kyseiseen jäsenvaltioon tuotteina, joiden on todistettu olevan assosiaatiosopimuksessa tarkoitettuja Marokon kuningaskunnasta peräisin olevia tuotteita. Jälkimmäisessä kyseenalaistetaan Yhdistyneen kuningaskunnan ympäristö-, elintarvike- ja maaseutuministerin omaksuma kalastuspolitiikka sillä perusteella, että kyseisen politiikan mukaan Länsi-Saharan alueen lähivedet kuuluvat sellaisten kansallisen oikeuden toimenpiteiden soveltamisalaan, joilla on tarkoitus panna täytäntöön kumppanuussopimus, vuoden 2013 pöytäkirja ja johdetun oikeuden toimet, joilla unioni on myöntänyt jäsenvaltioille kalastusmahdollisuuksia kyseisen sopimuksen ja kyseisen pöytäkirjan nojalla.

- 32 Western Sahara Campaign UK väittää ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, että assosiaatiosopimus, kumppanuussopimus, vuoden 2013 pöytäkirja ja johdetun oikeuden toimet, joilla jäsenvaltioille on myönnetty kalastusmahdollisuuksia viimeksi mainittujen nojalla, ovat vastoin SEU 3 artiklan 5 kohtaa, jonka mukaan unioni osaltaan edistää kansainvälisen oikeuden tarkkaa noudattamista ja etenkin Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteiden kunnioittamista kansainvälisissä suhteissaan siltä osin kuin näitä erilaisia kansainvälisiä sopimuksia sovelletaan Länsi-Saharan alueeseen ja kyseisen alueen lähivesiin. Kyseisen alueen ja näiden vesialueiden sisällyttäminen niiden alueelliseen soveltamisalaan on sen mukaan näet selvästi ristiriidassa kansainvälisen oikeuden ja tarkemmin sanottuna itsemääräämisoikeuden, Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 73 artiklan, merioikeusyleissopimuksen määräysten ja niiden valtioille ja muille kansainvälisen oikeuden subjekteille asetettujen velvoitteiden kanssa, joiden mukaan niiden on saatettava päätökseen kansainvälisen oikeuden ehdottoman normin vakava rikkominen, oltava tunnustamatta tällaiseen rikkomiseen perustuvaa tilannetta ja oltava avustamatta kansainvälisen oikeuden vastaisissa menettelytavoissa. Assosiaatiosopimusta, kumppanuussopimusta ja vuoden 2013 pöytäkirjaa ei Western Sahara Campaign UK:n mukaan ole myöskään tehty Länsi-Saharan kansan nimissä tai sen edustajia kuullen. Sen mukaan ei ole myöskään mitään todisteita siitä, että mainituista kolmesta kansainvälisestä sopimuksesta olisi jotain hyötyä Länsi-Saharan kansalle.
- 33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että pääasian vastaajat väittävät puolestaan, että Euroopan unionin neuvosto ja komissio eivät ole tehneet ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että assosiaatiosopimuksen, kumppanuussopimuksen ja vuoden 2013 pöytäkirjan kaltaisten kansainvälisten sopimusten tekeminen ei ole vastoin kansainvälistä oikeutta.
- 34 Näiden argumenttien perusteella ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle neljä ennakkoratkaisukysymystä, joista kaksi ensimmäistä koskevat assosiaatiosopimuksen tulkintaa ja pätevyyttä, kun taas kahdessa viimeisessä on kyse kumppanuussopimuksen ja viimeksi mainittuun sopimukseen liittyvien johdetun oikeuden eri toimien pätevydestä.
- 35 Se on tiedustellut ensimmäisellä kysymyksellään unionin tuomioistuimelta assosiaatiosopimuksen tulkinnasta pyytämällä vastausta siihen, onko kyseiseen sopimukseen sisältyviä viittauksia ”Marokon kuningaskuntaan” tulkittava siten, että niissä viitataan pelkästään kyseisen valtion suvereeniin alueeseen, jolloin Länsi-Saharan alueelta peräisin olevia tuotteita ei saa tuoda unioniin tullitta assosiaatiosopimuksen nojalla.
- 36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tiedustellut toisella kysymyksellään, joka esitetään siinä tilanteessa, että Länsi-Saharasta peräisin olevia tuotteita voidaan assosiaatiosopimuksen mukaan tuoda unioniin tullitta, onko kyseinen sopimus pätevä SEU 3 artiklan 5 kohdan kannalta tarkasteltuna.
- 37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tiedustellut unionin tuomioistuimelta kolmannella kysymyksellään toisen kysymyksensä taustalla olevaa tilannetta vastaavan tilanteen pohjalta assosiaatiosopimuksen ja vuoden 2013 pöytäkirjan pätevydestä. Se on esittänyt tältä osin kysymyksen lähinnä siitä, missä määrin unionilla on – kun otetaan huomioon SEU 3 artiklan 5 kohta – oikeus tehdä Marokon kuningaskunnan kanssa kansainvälisiä sopimuksia, jotka mahdollistavat Länsi-Saharan alueen lähivesiltä peräisin olevien luonnonvarojen hyödyntämisen. Sen mukaan on mahdollista katsoa, että tällaisten kansainvälisten sopimusten tekemistä ei ole kielletty yleisesti ja ehdottomasti siitä huolimatta, että yhtäältä kansainvälinen yhteisö ei ole tunnustanut Marokon kuningaskunnan suvereniteettia Länsi-Saharassa ja toisaalta Marokon kuningaskunta on miehittänyt kyseistä aluetta, jolla ei ole itsehallintoa, jo pitkään. Näiden kansainvälisten sopimusten tekeminen edellyttää kuitenkin kahden vaatimuksen täyttymistä: kyseisten sopimusten on oltava Länsi-Saharan kansan tahdon mukaisia ja niiden on hyödytettävä Länsi-Saharan kansaa. Nyt käsiteltävässä tapauksessa unionin tuomioistuimen on siis arvioitava, missä määrin kumppanuussopimus ja vuoden 2013 pöytäkirja täyttävät nämä kaksi vaatimusta.

- 38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tiedustellut neljännellä kysymyksellään lähinnä, voidaanko pääasian kantajan kaltaiselle henkilölle, jonka asiavaltuus on todettu kansallisessa oikeudessa, antaa lupa riitauttaa assosiaatiosopimuksen, kumppanuussopimuksen ja vuoden 2013 pöytäkirjan kaltaisten kansainvälisten sopimusten ja niiden tekemistä ja täytäntöönpanoa koskevien toimien pätevyys syistä, joka perustuvat siihen, että unioni on rikkonut kansainvälistä oikeutta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin, että jos pääasiat on ratkaistava pelkästään kansallisen oikeuden nojalla, kanteet hylättäisiin sen vuoksi, että ne edellyttävät arvioimaan ulkomaan viranomaisten käyttäytymisen laillisuutta. Se korostaa myös, että kansainvälinen tuomioistuin on 15.6.1954 antamassaan tuomiossa *Monetary Gold Removed from Rome in 1943* (ICJ Reports 1954, s. 19) katsonut, että sen perussääntö esti sitä esittämästä toteamuksia, joissa kyseenalaistetaan sellaisen valtion menettely tai joilla vaikutetaan sellaisen valtion oikeuksiin, joka ei ole asianosaisena kyseisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa menettelyssä eikä ole antanut suostumustaan siihen, että tuomioistuimen päätökset sitovat sitä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa kuitenkin vielä, että pääasioiden kohteena on unionin toimien pätevyys ja että se, että unionin tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole toimivaltaa tapauksessa, jossa on olemassa vakavia epäilyjä kyseessä olevien toimien pätevyydestä, voisi heikentää SEU 3 artiklan 5 kohdan tehokasta vaikutusta.
- 39 Unionin tuomioistuin on ennakkoratkaisupyynnön jättämisen jälkeen todennut, että assosiaatiosopimusta on tulkittava unionia sitovien kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaisesti siten, että kyseistä sopimusta ei sovelleta Länsi-Saharan alueeseen (tuomio 21.12.2016, neuvosto v. Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973).
- 40 Kyseisen tuomion antamisen jälkeen ennakkoratkaisua pyytäneeltä tuomioistuimelta tiedusteltiin, haluaako se pysyttää assosiaatiosopimuksen tulkintaa ja pätevyyttä koskevat kaksi ensimmäistä kysymystään vai peruuttaa ne. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoitti vastauksena, että nämä kysymykset on katsottava peruutetuiksi.
- 41 Tässä tilanteessa High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Administrative Court) päätti pysyttää seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko [kumppanuussopimus] (sellaisena kuin se on hyväksytty ja pantu täytäntöön asetuksella N:o 764/2006, päätöksellä 2013/785 ja asetuksella N:o 1270/2013) pätevä, kun otetaan huomioon [SEU] 3 artiklan 5 kohtaan sisältyvä [unionia koskeva] vaatimus edistää osaltaan kansainvälisen oikeuden relevanttien periaatteiden noudattamista ja Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteiden kunnioittamista ja se, missä määrin [kyseinen sopimus] tehtiin länsisaharalaisten hyväksi, heidän puolestaan, heidän toiveidensa mukaisesti ja/tai heidän tunnustettuja edustajiaan kuullen?
- 2) Onko [pääasian] kantajalla oikeus riitauttaa unionin toimien pätevyys unionin suorittamaksi väitetyn kansainvälisen oikeuden rikkomisen perusteella, kun otetaan huomioon erityisesti
- a) se, että vaikka kantajalla on kansallisen oikeuden mukaan asiavaltuus riitauttaa unionin toimien pätevyys, se ei vetoa unionin oikeuden mukaisiin oikeuksiin, ja/tai
 - b) asiassa *Monetary Gold Removed from Rome in 1943* [kansainvälisen tuomioistuimen tuomio 15.6.1954, ICJ Reports 1954, s. 19] vahvistettu periaate, jonka mukaan kansainvälinen tuomioistuin ei voi esittää toteamuksia, joissa kyseenalaistetaan sellaisen valtion menettely tai joilla vaikutetaan sellaisen valtion oikeuksiin, joka ei ole asianosaisena kyseisessä tuomioistuimessa eikä ole antanut suostumustaan siihen, että tuomioistuimen päätökset sitovat sitä?”

Unionin tuomioistuimen toimivalta

- 42 Neuvoston mielestä unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tutkia kumppanuussopimuksen ja vuoden 2013 pöytäkirjan kaltaisten kansainvälisten sopimusten pätevyyttä ennakkoratkaisumenettelyn yhteydessä. Sen mielestä näet unionin tuomioistuimella on yksinomaan toimivalta lausua kyseisten sopimusten tekemistä koskevien unionin toimien pätevyydestä.
- 43 SEU 19 artiklan 3 kohdan b alakohdassa ja SEUT 267 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa määrätään tältä osin, että unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu unionin oikeuden tulkinnasta ja unionin toimielinten toimien pätevyydestä.
- 44 Näistä määräyksistä seuraa, että unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu unionin toimielinten toimien tulkinnasta ja pätevyydestä ilman poikkeuksia (tuomio 13.12.1989, Grimaldi, C-322/88, EU:C:1989:646, 8 kohta ja tuomio 13.6.2017, Florescu ym., C-258/14, EU:C:2017:448, 30 kohta).
- 45 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että unionin perussopimusten määräysten nojalla tekemät kansainväliset sopimukset ovat unionin osalta unionin toimielinten toimia (tuomio 16.6.1998, Racke, C-162/96, EU:C:1998:293, 41 kohta ja tuomio 25.2.2010, Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, 39 kohta).
- 46 Tämän johdosta tällaiset sopimukset ovat niiden voimaan tultua erottamaton osa unionin oikeusjärjestystä (ks. vastaavasti tuomio 30.4.1974, Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, 5 kohta ja tuomio 22.11.2017, Aebtri, C-224/16, EU:C:2017:880, 50 kohta). Tästä syystä niiden määräysten on oltava täysin yhteensopivia perussopimusten määräysten ja niistä johtuvien perustuslaillisten periaatteiden kanssa (ks. vastaavasti tuomio 3.9.2008, Kadi ja Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio, C-402/05 P ja C-415/05 P, EU:C:2008:461, 285 kohta ja lausunto 1/15 (EU–Kanada-matkustajarekisteritietosopimus) 26.7.2017, EU:C:2017:592, 67 kohta). Erityisesti on todettava, että yhtäältä niiden aineellisen sisällön on oltava yhteensopiva unionin toimielinten toimivaltaa sääntelevien sääntöjen kanssa sekä merkityksellisten aineellisoikeudellisten sääntöjen kanssa. Toisaalta niiden tekemistä koskevien edellytysten on oltava unionin oikeudessa sovellettavien muotoa ja menettelyä koskevien sääntöjen mukaisia (ks. vastaavasti lausunto 1/75 (OECD-järjestely – Paikalliskustannusten standardi) 11.11.1975, EU:C:1975:145, s. 1360 ja 1361 ja lausunto 1/15 (EU–Kanada-matkustajarekisteritietosopimus) 26.7.2017, EU:C:2017:592, 69 ja 70 kohta).
- 47 Unionin on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan lisäksi käytettävä toimivaltaansa noudattamalla kokonaisuudessaan kansainvälistä oikeutta, johon kuuluvat paitsi yleisen kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisen tapaoikeuden säännöt ja periaatteet myös unionia sitovien kansainvälisten sopimusten määräykset (ks. vastaavasti tuomio 24.11.1992, Poulsen ja Diva Navigation, C-286/90, EU:C:1992:453, 9 kohta; tuomio 3.9.2008, Kadi ja Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio, C-402/05 P ja C-415/05 P, EU:C:2008:461, 291 kohta ja tuomio 21.12.2011, Air Transport Association of America ym., C-366/10, EU:C:2011:864, 101 ja 123 kohta).
- 48 Unionin tuomioistuimella on siis sekä kumoamiskanteen että ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä toimivalta arvioida, onko unionin tekemä kansainvälinen sopimus yhteensopiva perussopimusten kanssa (ks. vastaavasti lausunto 1/75 (OECD-järjestely – Paikalliskustannusten standardi) 11.11.1975, EU:C:1975:145, s. 1361) ja niiden kansainvälisen oikeuden sääntöjen kanssa, jotka perussopimusten mukaan sitovat unionia.
- 49 On vielä todettava, että sen lisäksi, että unionin tekemät kansainväliset sopimukset sitovat SEUT 216 artiklan 2 kohdan mukaan unionin toimielimiä, ne sitovat myös kyseisten sopimusten osapuolina olevia kolmansia valtioita.

- 50 On siis katsottava, että tilanteessa, jossa – kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa – unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee unionin tekemän kansainvälisen sopimuksen pätevyyttä, kyseisen pyynnön on ymmärrettävä kohdistuvan toimeen, jolla unioni on tehnyt kyseisen kansainvälisen sopimuksen (ks. analogisesti tuomio 9.8.1994, Ranska v. komissio, C-327/91, EU:C:1994:305, 17 kohta ja tuomio 3.9.2008, Kadi ja Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio, C-402/05 P ja C-415/05 P, EU:C:2008:461, 286 ja 289 kohta).
- 51 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 46 ja 47 kohdassa mainitut unionin velvoitteet, pätevyyden valvonta, jota unionin tuomioistuin voi joutua harjoittamaan tällaisessa asiayhteydessä, voi kuitenkin koskea kyseisen toimen laillisuutta kyseessä olevan kansainvälisen sopimuksen sisällönkin perusteella (ks. vastaavasti tuomio 3.9.2008, Kadi ja Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio, C-402/05 P ja C-415/05 P, EU:C:2008:461, 289 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

Alustavat huomautukset

- 52 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kehottaa ensimmäisellä kysymyksellään unionin tuomioistuinta arvioimaan SEU 3 artiklan 5 kohdan kannalta tarkasteltuna aluksi asetuksen N:o 764/2006, tämän jälkeen päätöksen 2013/785 ja lopuksi asetuksen N:o 1270/2013 pätevyyttä.
- 53 Kuten tämän tuomion 37 kohdasta ilmenee, tämä kysymys on esitetty olettaen, että kumppanuussopimus ja vuoden 2013 pöytäkirja mahdollistavat Länsi-Saharan alueen lähivesiltä peräisin olevien luonnonvarojen hyödyntämisen. Tällainen olettava edellyttää sinällään, että kyseiset vesialueet kuuluvat mainitun sopimuksen ja mainitun pöytäkirjan alueellisiin soveltamisaloihin siten, että jäsenvaltion lipun alla purjehtivat alukset voivat näiden kummankin kansainvälisen sopimuksen nojalla päästä niille hyödyntääkseen kyseessä olevia luonnonvaroja.
- 54 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii siis mainitulla kysymyksellä lähinnä selvittämään, merkitseekö se, että kumppanuussopimuksessa ja vuoden 2013 pöytäkirjassa on sallittu Länsi-Saharan alueen lähivesien luonnonvarojen hyödyntäminen, sitä, että asetus N:o 764/2006, päätös 2013/785 ja asetus N:o 1270/2013 ovat pätemättömiä.
- 55 Tällaisella kysymyksellä pätevydestä on kuitenkin merkitystä vain, jos olettava, johon se perustuu, pitää paikkansa.
- 56 On siis tarkastettava ensin, kuuluvatko Länsi-Saharan alueen lähivedet kumppanuussopimuksen ja vuoden 2013 pöytäkirjan soveltamisalaan. Tämä tarkastus edellyttää puolestaan tarkastelemaan määräyksiä, jotka määrittävät näiden kummankin kansainvälisen sopimuksen alueellisen soveltamisalan.

Kumppanuussopimuksen alueellinen soveltamisala

- 57 Kumppanuussopimuksessa on kolme määräystä, jotka määrittävät sen alueellisen soveltamisalan. Kumppanuussopimuksen 11 artiklassa määrätään ensinnäkin, että kyseistä sopimusta sovelletaan Marokon kuningaskunnan osalta ”Marokon alueella ja Marokon lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesialueilla”. Mainitun sopimuksen 5 artiklassa määrätään tämän jälkeen erityisesti kalastustoiminnan osalta, että jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivat alukset saavat ”harjoittaa kalastustoimintaa [Marokon

kuningaskunnan] kalastusalueilla”. Sen 2 artiklan a alakohdassa täsmennetään lopuksi, että käsitteellä ”Marokon kalastusalue” tarkoitetaan ”Marokon kuningaskunnan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvia [vesi]alueita”.

- 58 Näiden määräysten tulkittamiseksi on viitattava kansainvälisen tapaoikeuden sääntöihin, joita valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen 31 artiklan määräykset, jotka sitovat unionin toimielimiä ja ovat osa unionin oikeusjärjestystä, ilmentävät (ks. vastaavasti tuomio 25.2.2010, Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, 40–43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), sekä merioikeusyleissopimukseen, joka sitoo unionia ja johon viitataan nimenomaisesti kumppanuussopimuksen johdanto-osan toisessa perustelukappaleessa ja kyseisen sopimuksen 5 artiklan 4 kohdassa.
- 59 Tältä osin on huomautettava ensimmäiseksi, että kumppanuussopimuksen johdanto-osan ensimmäisestä perustelukappaleesta ilmenee, että kyseisellä sopimuksella konkretisoidaan unionin ja Marokon kuningaskunnan yhteinen halu tiivistää läheisiä yhteistyösuhteita, jotka ne ovat luoneet erityisesti assosiaatiosopimuksella. Tästä syystä kumppanuussopimus on osa sopimuskokonaisuutta, jonka taustalla on assosiaatiosopimus.
- 60 Kyseisen sopimuskokonaisuuden rakennetta on korostettu selvästi vuoden 2013 pöytäkirjassa, joka on otettava huomioon tulkittaessa kumppanuussopimusta, koska vuoden 2013 pöytäkirja on valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen 31 artiklan 3 kappaleen a kohdassa tarkoitettu kumppanuussopimuksen molempien osapuolten välillä tehty myöhempi sopimus. Vuoden 2013 pöytäkirjan 1 artiklassa näet määrätään, että kyseinen pöytäkirja ja kumppanuussopimus kuuluvat assosiaatiosopimuksen, jonka tavoitteiden saavuttamista sillä edistetään, piiriin.
- 61 Kun otetaan huomioon tämän sopimuskokonaisuuden olemassaolo, kumppanuussopimuksen 11 artiklassa oleva käsite ”Marokon alue” on ymmärrettävä samalla tavalla kuin assosiaatiosopimuksen 94 artiklassa oleva käsite ”Marokon kuningaskunnan alue”.
- 62 Unionin tuomioistuin on kuitenkin jo huomauttanut, että viimeksi mainitulla käsitteellä on ymmärrettävä viitattavan maantieteelliseen alueeseen, jolla Marokon kuningaskunta käyttää täysimääräisesti kansainvälisessä oikeudessa suvereenille yksiköille tunnustettua toimivaltaa, lukuun ottamatta kaikkia muita alueita, kuten Länsi-Saharan aluetta (tuomio 21.12.2016, neuvosto v. Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 95 ja 132 kohta).
- 63 Länsi-Saharan alueen sisällyttämisellä assosiaatiosopimuksen soveltamisalaan rikottaisiin näet tiettyjä yleisen kansainvälisen oikeuden sääntöjä, joita sovelletaan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisissä suhteissa, eli itsemääräämisoikeuden periaatetta, joka mainitaan Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 1 artiklassa, ja sopimusten suhteellisen vaikutuksen periaatetta, josta valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen 34 artikla on erityinen ilmaisu (tuomio 21.12.2016, neuvosto v. Front Polisario, C-104/16 P, EU:C:2016:973, 88–93, 100, 103–107 ja 123 kohta).
- 64 Tämän perusteella Länsi-Saharan alue ei kuulu kumppanuussopimuksen 11 artiklassa tarkoitetun käsitteen ”Marokon alue” piiriin.
- 65 Toiseksi on todettava, että kumppanuussopimusta sovelletaan paitsi Marokon kuningaskunnan alueeseen myös kyseisen valtion ”suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvi[in vesi]aluei[siin]”, kuten tämän tuomion 57 kohdassa todetaan. Assosiaatiosopimuksessa ei puolestaan käytetä tällaista ilmaisua.
- 66 Mainitun ilmaisun tulkittamiseksi on kuitenkin viitattava merioikeusyleissopimukseen, kuten tämän tuomion 58 kohdassa todetaan.

- 67 Mainitun yleissopimuksen 2 artiklan 1 kappaleesta seuraa tältä osin, että rantavaltion täysivaltaisuus ulottuu rantavaltion maa-alueen ja sisäisten aluevesien edustalla olevaan merialueeseen, jota nimitetään ”aluemereksi”. Kyseisen yleissopimuksen 55 ja 56 artiklan mukaan on lisäksi niin, että rantavaltiolle tunnustetaan lainkäyttövalta, johon liittyy tiettyjä oikeuksia sen aluemeren edustalla sijaitsevalla alueella, jota nimitetään ”talousvyöhykkeeksi”.
- 68 Tästä ilmenee, että vesialueet, joilla rantavaltiolla on oikeus käyttää merioikeusyleissopimuksen nojalla täysivaltaisia oikeuksia tai lainkäyttövaltaa, rajoittuvat pelkästään niihin sen alueen lähivesiin, jotka kuuluvat sen aluemereen tai sen talousvyöhykkeeseen.
- 69 Kun otetaan huomioon se, että Länsi-Saharan alue ei ole osa Marokon kuningaskunnan aluetta, kuten tämän tuomion 62–64 kohdassa on huomautettu, Länsi-Saharan alueen lähivedet eivät tämän johdosta kuulu kumppanuussopimuksen 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettuun Marokon kalastusalueeseen.
- 70 Kolmanneksi ja viimeiseksi on todettava, että valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen 31 artiklan 4 kappaleesta tosin ilmenee, että valtiosopimuksen osapuolet voivat sopia siitä, että valtiosopimuksessa käytetylle sanonnalle annetaan erityinen merkitys.
- 71 Kumppanuussopimuksen 2 artiklan a alakohdassa käytetystä ilmaisusta ”Marokon kuningaskunnan suverenieettiin – – kuuluv[at vesi]alu[et]” on kuitenkin huomautettava, että olisi vastoin tämän tuomion 63 kohdassa tarkoitettuja kansainvälisen oikeuden sääntöjä, joita unionin on noudatettava ja joita sovelletaan soveltuvin osin nyt käsiteltävässä tapauksessa, sisällyttää Länsi-Saharan alueen rannikon välittömässä läheisyydessä olevat vesialueet tämän perusteella kyseisen sopimuksen soveltamisalaan. Unioni ei siis voi pätevästi hyväksyä Marokon kuningaskunnan aikomusta sisällyttää kyseessä olevat vesialueet tällä perusteella mainitun sopimuksen soveltamisalaan.
- 72 Kyseiseen määräykseen sisältyvästä ilmaisusta ”Marokon kuningaskunnan – – lainkäyttövaltaan kuuluv[at vesi]alue[et]” on todettava, että neuvosto ja komissio ovat tarkastelleet yhtenä mahdollisuutena sitä, että Marokon kuningaskuntaa voitaisiin pitää ”hallintovallan tosiasiallisena käyttäjänä” tai Länsi-Saharan alueen miehitysvalta ja että tällainen luonnehdinta voisi osoittautua merkitykselliseksi kumppanuussopimuksen soveltamisalaa määritettäessä. Tältä osin on kuitenkin riittävää huomauttaa, että tarvitsematta edes tutkia sitä, olisiko kumppanuussopimuksen osapuolten mahdollinen yhteinen tarkoitus antaa kyseiselle ilmaisulle erityinen merkitys tällaisten olosuhteiden huomioon ottamiseksi ollut unionia sitovien kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukainen, tällaista yhteistä tarkoitusta ei missään tapauksessa voida todeta nyt käsiteltävässä tapauksessa, koska Marokon kuningaskunta on ehdottomasti kiistänyt olevansa Länsi-Saharan miehitysvalta tai hallintovallan käyttäjä.
- 73 Kaikista edellä esitetyistä seikoista ilmenee, että Länsi-Saharan alueen lähivedet eivät kuulu kumppanuussopimuksen 2 artiklan a alakohdassa olevan ilmaisun ”Marokon kuningaskunnan suverenieettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluv[at vesi]alue[et]” piiriin.

Vuoden 2013 pöytäkirjan alueellinen soveltamisala

- 74 Vuoden 2013 pöytäkirjasta on ensimmäiseksi palautettava mieleen, että se kuuluu sellaisten toisiaan seuranneiden pöytäkirjojen asiayhteyteen, joiden kaikkien tarkoituksena on ollut vahvistaa tietyksi ajanjaksoksi kumppanuussopimuksen 5 artiklassa määrätyt kalastusmahdollisuudet jäsenvaltioiden lipun alla purjehtiville aluksille, kuten tämän tuomion 21 ja 22 kohdassa on esitetty.
- 75 Kumppanuussopimuksesta poiketen vuoden 2013 pöytäkirjassa ei ole mitään nimenomaista määräystä, jossa vahvistetaan sen alueellinen soveltamisala.
- 76 Kyseisen pöytäkirjan eri määräyksissä käytetään kuitenkin ilmaisua ”Marokon kalastusalue”.

- 77 Kyseinen ilmaisu vastaa täysin ilmaisua, joka sisältyy kumppanuussopimuksen 2 artiklan a alakohtaan, jonka mukaan yhtäältä tällä ilmaisulla on ymmärrettävä tarkoitettavan ”Marokon kuningaskunnan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvia [vesi]alueita” ja toisaalta tällainen määritelmä pätee paitsi kyseisen sopimuksen myös siihen liitetyn pöytäkirjan ja sen liitteen osalta. Kumppanuussopimuksen 16 artiklasta ja vuoden 2013 pöytäkirjan 1 artiklasta seuraa lisäksi, että kyseinen pöytäkirja, sen liite ja liitteen lisäykset ovat erottamaton osa mainittua sopimusta.
- 78 Tästä seuraa, että ilmaisulla ”Marokon kalastusalue”, jota käytetään sekä kumppanuussopimuksessa että vuoden 2013 pöytäkirjassa alueellisen soveltamisalan määrittämiseksi, on ymmärrettävä viitattavan vesialueisiin, jotka kuuluvat Marokon kuningaskunnan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan.
- 79 Tämän tuomion 73 kohdassa esitetyn tulkinnan mukaisesti on siis katsottava, että mainituissa pöytäkirjassa tarkoitettu ilmaisu ”Marokon kalastusalue” ei kata Länsi-Saharan alueen lähivesiä.
- 80 Toiseksi on todettava yhtäältä, että vuoden 2013 pöytäkirjan liitteessä olevassa III luvussa, jonka otsikko on ”Kalastusalueet”, määrätään, että ”Marok[on kuningaskunta] ilmoittaa [unionille] ennen pöytäkirjan soveltamisen alkamispäivää Marokon perusviivan ja kalastusalueen – – maantieteelliset koordinaatit”. Kyseisen liitteen lisäyksessä 4, jonka otsikko on ”Kalastusalueiden koordinaatit”, täsmennetään toisaalta samassa yhteydessä, että ”[Marokon kuningaskunnan maatalous-, maaseudun kehittämis- ja merikalastusministeriön] merikalastusosasto ilmoittaa komissiolle ennen pöytäkirjan voimaantuloa Marokon perusviivan [ja] kalastusalueen – – maantieteelliset koordinaatit”.
- 81 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee tältä osin, että edellä olevassa kohdassa mainituissa määräyksissä tarkoitettujen maantieteellisten koordinaatit ilmoitettiin vasta 16.7.2014. Koska vuoden 2013 pöytäkirja tuli voimaan 15.7.2014, kyseiset maantieteelliset koordinaatit eivät ole osa sen tekstiä, sellaisena kuin osapuolet ovat siitä sopineet.
- 82 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 79 kohdassa esitetty tulkinta ja sen perustana olevat syyt, on joka tapauksessa huomautettava, että vaikka mainitut maantieteelliset koordinaatit olisi ilmoitettu ennen vuoden 2013 pöytäkirjan voimaantuloa, niillä ei millään tavalla olisi voitu kyseenalaistaa mainittuun kohtaan sisältyvää ilmaisun ”Marokon kalastusalue” tulkintaa eikä laajentaa kyseisen pöytäkirjan soveltamisalaa siten, että siihen kuuluisivat myös Länsi-Saharan alueen lähivedet.
- 83 Kaikista edellä esitetyistä seikoista seuraa siis, että kumppanuussopimusta ja vuoden 2013 pöytäkirjaa on tulkittava niiden kansainvälisen oikeuden sääntöjen, jotka sitovat unionia ja joita sovelletaan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisiin suhteisiin, mukaisesti siten, että Länsi-Saharan alueen lähivedet eivät kuulu kyseisen sopimuksen eivätkä kyseisen pöytäkirjan alueelliseen soveltamisalaan.
- 84 Vastakkainen oletama, joka on perustana – kuten tämän tuomion 53 ja 54 kohdassa on todettu – ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämille kysymyksille asetuksen N:o 764/2006, päätöksen 2013/785 ja asetuksen N:o 1270/2013 pätevydestä, ei siis pidä paikkaansa.
- 85 Tämän perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että koska kumppanuussopimusta ja vuoden 2013 pöytäkirjaa ei sovelleta Länsi-Saharan alueen lähivesiin, kyseisen kysymyksen tutkinnassa ei ole tullut esiin mitään seikkaa, joka voisi vaikuttaa asetuksen N:o 764/2006, päätöksen 2013/785 ja asetuksen N:o 1270/2013 pätevyteen SEU 3 artiklan 5 kohdan kannalta tarkasteltuna.

Toinen kysymys

- 86 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään lähinnä, onko pääasian kantajan kaltaisella yksityisellä, jolla on kansallisen oikeuden mukaan asiavaltuus, oikeus riitauttaa kumppanuussopimuksen ja vuoden 2013 pöytäkirjan tekemistä ja täytäntöönpanoa koskevien toimien pätevyys sillä perusteella, että unioni on rikkonut kansainvälistä oikeutta.

87 Ensimmäiseen kysymykseen annetun vastauksen perusteella toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

88 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Koska Euroopan yhteisön ja Marokon kuningaskunnan välistä kalastuskumppanuussopimusta sekä Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välistä pöytäkirjaa Euroopan unionin ja Marokon kuningaskunnan välisessä kalastuskumppanuussopimuksessa määrättyjen kalastusmahdollisuuksien ja taloudellisen korvauksen vahvistamisesta ei sovelleta Länsi-Saharan alueen lähivesiin, ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen tutkinnassa ei ole tullut esiin mitään seikkaa, joka voisi vaikuttaa kyseisen sopimuksen tekemisestä 22.5.2006 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 764/2006, kyseisen pöytäkirjan tekemisestä 16.12.2013 annetun neuvoston päätöksen 2013/785/EU sekä mainitun pöytäkirjan mukaisten kalastusmahdollisuuksien jakamisesta 15.11.2013 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 1270/2013 pätevyyyteen SEU 3 artiklan 5 kohdan kannalta tarkasteltuna.

Allekirjoitukset